

απόψεις

Η παιδεία του μέλλοντός μας

Του Καθηγητή
κ. **Γ. Πανούση**
Προέδρου του Τμήματος
Επικοινωνίας και Μ.Μ.Ε.
του Πανεπιστημίου Αθηνών

1. Η εκπαίδευση είναι πάθος και όχι εξουσία. Αφορά τον μέλλοντα χρόνο. Συμμετοχή στην ίδια Παιδεία σημαίνει ενστερνισμό ίδιων αξιών, ίδιου κώδικα επικοινωνίας, χωρίς όμως απώλεια ταυτότητας. Διότι αν χαθεί η μοναδικότητα του καθενός τότε δεν αποτυγχάνει το εκπαιδευτικό σύστημα αλλά όλη η κοινωνία.

Η Παιδεία αποτελεί το βασικό δίκτυο επικοινωνίας και κατανόησης ανθρώπων και λαών. Η επικοινωνία είναι γνώρισμα κάθε κοινωνίας, είναι η ίδια η κοινωνία. Το περιεχόμενο της επικοινωνίας ενδιαφέρει την εκπαίδευση. Η επικοινωνία συνιστά τον κατεξοχήν χώρο ευδοκίμησης ανθρώπινων αξιών και αυτοπραγμάτωσης του κοινωνικού ατόμου. Τα συστήματα και οι προτάσεις απλώς εξειδικεύουν τη βασική μας φιλοσοφία.

Η αύξηση του αριθμού των εκπαιδευμένων (διά βίου εκπαίδευση), η διαφοροποίηση δομής ιδρυμάτων και προγραμμάτων, τα διεπιστημονικά αντικείμενα, το ευνοϊκό κλίμα για έρευνα, τα προγράμματα ειδικεύσης, κατάρτισης, επιμόρφωσης στελεχών της τοπικής κοινωνίας, η ανάπτυξη, η ευελιξία, αλλά όχι η αποσπασματικότητα των σπουδών, η ασύγχρονη εκπαίδευση (εξατομικευμένη πρόσβαση) ή η συγχρονιστική εκπαίδευση («συλλογική παρουσία»), η αλληλεπίδραση επιστημονικών πεδίων, η ευγενής άμιλλα, η ποιότητα της επαγγελματικής κατάρτισης, οι δυνατότητες βελτίωσης, κινητικότητας, συμμετοχής των εργαζομένων, η συμβολή στη συνολική συμπεριφορά του πολίτη, ο κοινωνικός έλεγχος των νέων τεχνολογιών, η διαφάνεια στην άσκηση της εξουσίας, η παραγωγή πολιτιστικών αγαθών, αποτελούν ορισμένους από τους στόχους της σημερινής εκπαίδευσης.

Τα Κινήματα δυναμικής ισότητας, όπου τα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα θα προέχουν, οι απομονωμένοι θεσμοί θα γκρεμίζονται και οι προσδοκίες για το μέλλον θα ενισχύονται μέσω της Παιδείας, είναι σήμερα απαραίτητα.

2. Η Παιδεία έπλασε τον πολίτη. Η Παιδεία δημιούργησε προσδοκίες ανάπτυξης με βάση τις ανθρώπινες αξίες.

Σήμερα κινδυνεύουμε από απώλεια ιστορικής μνήμης και συνείδησης και από πολιτισμική ασυνέχεια. Η αγριότητα της παγκοσμιοποίησης μας οδηγεί στο 18ο και όχι στον 21ο αιώνα, σ' ένα παγκόσμιο apartheid. Ο homo technico – scientifico – corruptus δεν εμπνέει κανέναν. Οι διανοούμενοι που ούτε ερμηνεύουν ούτε αλλάζουν τον κόσμο αλλά ζουν με τον εφήμερο (συζητώντας για το θάνατο των ουτοπιών και το τέλος των ιδεολογιών) περισσεύουν. Η τεχνολογία σκοτώνει την κριτική σκέψη. Το ψευδοδίλημμα «Αταξία ή αδικία;» κυριαρχεί. Διαπιστώνεται έλλειψη εμπιστοσύνης στην Παιδεία και αυτό το αίσθημα οδηγεί σε αποπροσανατολισμό, αναβολές, εγκατάλειψη ή και σε υπονόμηση. Με αμφικτιονικούς δεσμούς των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, με Γενικά Κέντρα Αγωγής και Παιδείας σε κάθε Δήμο (χώρο εκπαίδευσης, κατάρτισης, άθλησης, πολιτισμού), με νέο μαγνέτο για την Παιδεία που θα αφορά δομές, θεσμούς, ιδεολογικές εκφάνσεις και όπου το βάρος θα πέφτει στις ριζοσπαστικές αλλαγές και όχι στις ατομικές υποθέσεις, θα προχωρήσουμε στον 21ο αιώνα.

3. α) Το όραμα της UNESCO, για την ανανέωση της εκπαίδευσης συνοψίζεται με τον όρο «διορατικό πανεπιστήμιο», δηλαδή ίδρυμα:

- που θα παρέχει κατάρτιση υψηλής ποιότητας και που θα προετοιμάζει τους σπουδαστές για να μπορούν να αντεπεξέλθουν αποτελεσματικότερα σε ένα ευρύ φάσμα κοινωνικών και επαγγελματικών λειτουργιών και δραστηριοτήτων, ακόμα και στα πιο εξεζητημένα, εξειδικευμένα θέματα,
- που θα καλλιεργεί τις πνευματικές αρετές του κάθε ατόμου εγγυώμενο την κοινωνική ισότητα,
- που θα είναι αφοσιωμένο στη διερεύνηση, στη δημιουργία και στη διάχυση της γνώσης καθώς και στην πρόοδο της επιστήμης,
- που θα βασίζεται μόνο στην ποιότητα και στη γνώση και θα καλλιεργεί το αίσθημα ευθύνης που απαιτείται για την κοινωνική ανάπτυξη,
- που θα ενθαρρύνει και θα υποστηρίζει ενεργά τη συνεργασία με τις τοπικές κοινωνίες,
- που θα αποτελεί forum ανάλυσης και συζήτησης των σημαντικότερων τοπικών και περιφερειακών, εθνικών και διεθνών προβλημάτων,
- που με βάση τις αρχές της ακαδημαϊκής ελευθερίας, τα μέλη του θα αφοσιωθούν

στην αναζήτηση της αλήθειας, στην υπεράσπιση των ανθρώπινων δικαιωμάτων, στη δημοκρατία και στην κοινωνική δικαιοσύνη μέσα στην κοινότητά τους αλλά και σε όλο τον κόσμο, παράγοντας έναν ειρηνικό πολιτισμό».

β) Στα συμπεράσματα του Συμβουλίου της Ε.Ε. για τη συμμετοχή των πολιτών και την κοινοτική εκπαίδευση διαβάζουμε:

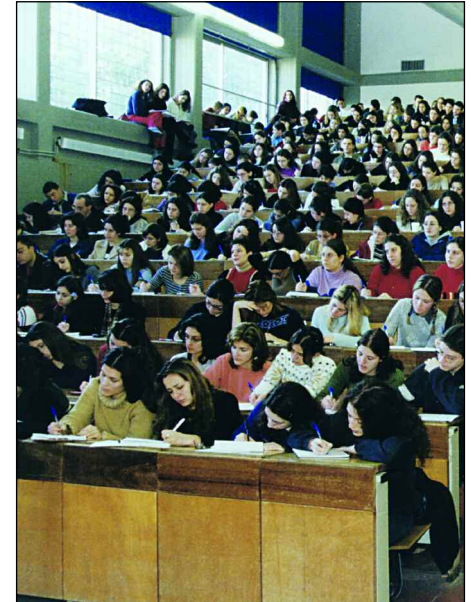
«Η κοινοτική εκπαίδευση προϋποθέτει την κινητοποίηση και την ενίσχυση των τοπικών κοινοτήτων προκειμένου να συμμετάσχουν ενεργώς στον προσδιορισμό των αναγκών τους και την ανάπτυξη εκπαιδευτικών και άλλων προγραμμάτων που ανταποκρίνονται σ' αυτές τις ανάγκες με προοδευτικό και συμμετοχικό τρόπο. Ενθαρρύνει λοιπόν την τοπική συμμετοχική δημοκρατία και την κοινωνική ένταξη ενσωματώνοντας ενεργώς τους πολίτες στις πολιτικές, οικονομικές, πολιτιστικές και κοινωνικές διαστάσεις της κοινωνίας τους. Επιδιώκει επίσης να επανεπεντάξει στον κοινωνικό πυρήνα άτομα και ομάδες που ζούσαν προηγουμένως στο περιθώριο. Για την επίτευξη αυτών των στόχων είναι αναγκαία η ανάμειξη τόσο του ιδιωτικού και δημοσίου τομέα όσο και των οργανώσεων που ασχολούνται με την προώθηση της κοινωνικής ένταξης.

«Γι' αυτό, το Συμβούλιο καλεί τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο πλαίσιο των συνταγματικών τους κανόνων, της οργάνωσης και της πολιτικής τους να εξετάσουν την ανάγκη δράσης στους ακόλουθους τομείς για την αποτελεσματικότερη προώθηση της συμμετοχής των πολιτών και της κοινοτικής εκπαίδευσης.

α.α. Εξασφάλιση της συνυπαγωγής, στο πλαίσιο των πρωτοβουλιών κοινοτικής εκπαίδευσης, προσωπικών, πολιτιστικών, πολιτικών και κοινωνικών διαστάσεων και της προώθησης των δημοκρατικών αρχών και των ανθρώπινων δικαιωμάτων.

β.β. Υποστήριξη της έννοιας της κοινοτικής εκπαίδευσης ως διαδικασίας που παρέχει δυνατότητες προώθησης της ενσωμάτωσης και διευκόλυνσης της ενεργητικής, αυτεξούσιας και κοινωνικά υπεύθυνης συμμετοχής όλων στην κοινωνία.

γ.γ. Προώθηση της αναγνώρισης του σημαντικού ρόλου που μπορεί να διαδραματίσει η κοινοτική εκπαίδευση στη δημιουργία τοπικών δυνατοτήτων όσον αφορά την επικουρικότητα, με στόχο την ανάληψη, εκ μέρους των τοπικών

«Η εκπαίδευση είναι πάθος και όχι εξουσία. Αφορά τον μέλλοντα χρόνο. Συμμετοχή στην ίδια Παιδεία σημαίνει ενστερνισμό ίδιων αξιών, ίδιου κώδικα επικοινωνίας, χωρίς όμως απώλεια ταυτότητας».

κοινοτήτων, ενός μέρους της ευθύνης της οικονομικής και κοινωνικής τους ανάπτυξης.

δ.δ. Λεπτομερέστερη διερεύνηση της φύσης της σχέσης μεταξύ των ιδρυμάτων εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης και των κοινοτήτων τους, σχέσης στην οποία το σχολείο νοείται ως πόρος της κοινότητας και η κοινότητα ως σημαντικός πόρος της εκπαίδευσης, καθώς και του τρόπου με τον οποίο θα ήταν δυνατή η πληρέστερη εκμετάλλευση αυτών των εννοιών.

ε.ε. Δημιουργία δυνατοτήτων μετάβασης από την ανεπίσημη κοινοτική εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση».

4. Θέλουμε έναν άνθρωπο με στέρεο υπόβαθρο ευρείας γενικής μόρφωσης ώστε να κατανοεί, να εξελίσσεται, να δημιουργεί και να ενεργεί. Θέλουμε ταυτόχρονα ανάπτυξη μυαλού, συμπεριφοράς, ικανοτήτων αλλά και πίστης στις δημοκρατικές και πανανθρώπινες αξίες.

Η Παιδεία απελευθερώνει τον άνθρωπο από τις προσωπικές αδυναμίες του και τον εξυψώνει στο λειτουργήμα του πολίτη. Η Κοινωνία επιχειρεί –μέσω της Παιδείας– να ξαναδιαβάσει το μεγάλο βιβλίο της Γνώσης.

Η Παιδεία μάς αφορά όλους και είμαστε όλοι συνυπεύθυνοι για την πορεία της.

Καποδιστριακόν

Ε Ν Τ Ε Υ Κ Τ Η Ρ Ι Ο Ν

Πολιτιστικό κέντρο – Αναγνωστήριο – Εστιατόριο

Ακαδημίας 48 και Σίνα, τηλ. 210 3632537, 210 3632562,
Ώρες λειτουργίας: 9 π.μ. - 12 μ.μ.

